

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is an author's version which may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/45055>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-07 and may be subject to change.

recensie van: Paul van Geest, *Stellig maar onzeker. Augustinus' benadering van God*, Damon, (Budel 2007); ISBN 978 90 5573 742 0; geb., 251 blz. EUR 24,90 (www.damon.nl)

Tekst gepubliceerd in: *Hermeneus* 79, 2007, 257-258

AUGUSTINUS OVER GOD

Van Augustinus (354-430) worden de laatste jaren veel Nederlandse vertalingen gepubliceerd. *Hermeneus* wijdde een compleet themanummer aan de kerkvader (74,2002, nr.2). En nu is er een fraai uitgegeven monografie door Paul van Geest, bijzonder hoogleraar Augustijnse Studies in Amsterdam en Tilburg.

Augustinus schreef een omvangrijke oeuvre en geldt als de kerkvader die de theologie in west-Europa wezenlijk heeft gevormd. Stellig en leerstellig spreekt hij over God en de christelijke leer en bestrijdt hij ketters en andersdenkenden. Over God lijkt Augustinus alles exact te weten.

Het is dan ook een verrassing dat Van Geest zich concentreert op teksten waarin een heel andere toon klinkt. Zodra Augustinus het spreken over God thematiseert wordt hij bevangen door schroom. Over God kunnen wij eigenlijk niets met zekerheid weten of zeggen, stelt hij, want Hij is ondoorgrondelijk, ontoegankelijk, onkenbaar, onbenaderbaar voor het beperkte menselijke denkvermogen en *a fortiori* voor de menselijke taal. Met een keur aan teksten uit heel Augustinus' oeuvre bewijst Van Geest dat Augustinus hiervan diep doordrongen was. Zijn spreken over God is altijd ingebed in dat besef dat zwijgen beter zou zijn.

Van Geest laat overtuigend zien dat Augustinus meer dan een stellige kant heeft. Maar hij worstelt merkbaar met de vraag hoe stelligheid en onzekerheid samengaan. Augustinus heeft immers enorm veel over God gesproken en geschreven! Hoe is dat te verenigen met een besef dat dit onverantwoord is? Waarom heeft Augustinus niet bescheiden en nederig gezwegen?

Hier en daar geeft Van Geest aanzetten tot een antwoord. Zo suggereert hij dat het in polemische werken voor de hand ligt om wat stelliger te schrijven, om de tegenstander niet in de kaart te spelen. Elders zegt hij dat Augustinus altijd toch wilde *proberen* over God te spreken op basis van de Bijbel. Maar dat lost de fundamentele paradox natuurlijk niet op. Zijn Augustinus' werken een soort voorzichtige essays? Voor gewone lezers blijkt dat beslist niet uit de teksten zelf.

Dit grondig gedocumenteerde boek biedt een interessante en originele kijk op Augustinus' oeuvre, en het zal zeker tot verdere studie en discussie aanleiding geven. De insteek is weliswaar theologisch, maar het betoog is over het algemeen goed leesbaar. Vaak wordt in de voetnoten uitvoerig in het Latijn geciteerd, wat het boek voor *Hermeneus*-lezers extra aantrekkelijk kan maken.

latest changes here: 26-01-2011 12:03